

אביטל דפנא

במיתולוגיה התרבותית של ישראל קיים ערך רב לשיר למה? שאותו חיבר **משה דפנא**, שיר המספר עד נכדו: "זה אודי חמודי הוא ילד קטן / נר הוא הרק שם בעמק בית-שאן". שיר המספר על הילד **אהוד דפנא בן אביטל**, שנפל ביום התשיעי למלחמת יום-הכיפורים, כאשר פיקד על פלוגת שיריון ברמת-הגולן.

לפני קרוב לשנתיים הלך לעולמו אבי-טל דפנא, אביו של אודי, איש קיבוץ מעוז-חיים, ובמותו נסגר המעגל האחרון של אותה מיתולוגיה ישראלית אודי חמודי.

באחרונה ראה אור בהוצאת הקיבוץ-המאוחד סיפרו של אביטל דפנא אני רוצה בקצב קל לקטול את כל העצב* שפרו של פיזמונים, שלצידם פרטים מתוך סיפורי-חיי של האב, בנו של משה דפנא, מורה, "מדבר ומזמר עברית" במושבת הביוליים גדרה. בצד אותם פיזמונים, מובא סיפורה של ישראל שאיננה עוד. ישראל, שכימעט שלא נותר מי שידבר בה בימים קודרים אלה.

שיריו של אביטל דפנא הם ביטוי

רנסאנס

היינריך ולפלין, היסטוריון של הר אמנות (1864-1946), יליד שווייץ, תל-מידו ויורשו של **בורקהארדט**, נחשב לאחד מגדולי המומחים באמנות הרנסנס, ולאחד ממניחי היסוד להבנת האמנות המודרנית. באחרונה ראתה אור מהדורה חדשה של סיפרו האמנות הקלאסית - מבוא לרנסנס האיטלקי*. בתרגום עברי ולפלין בוחן בסיפרו את משמעותו של הערך אמנות קלאסית. תמונות כהטעודה האחרונה מונה ליוה ואחרות של **ליאונרדו דה-וינצ'י**, דרך תמונות כנישואי הבתולה והקבורה; המאזוונת הפלורנטי טיניות; חדר הנידונוס של **רפאל**, הר ציורים הפרא ברתולומיא והפרסקות של **אנדרראה דל סארטו** וכלה בעבודות של **מיכאלאנג'לו**, כציורי התיקפה של הקאפלה הסיסטינית והקאפלה של **ברוצ'י** - חושפים באמצעות של עשרות המחשבות את ערכיה של אותה אמר גות גודעת ונוצרת, ששררהחניון הר תרבות **זכרון המור** ושליחיו במערכת החניון, עושים כל שביכולתם לגרוע מחשיבותה, והמערכת מגדלת דור אטום לאותה אמנות מרגשת ומופלאה.

הספר "תהילה" בחנויות הספרים * המהדורה העברית ל"יזמנה של גבי וילסון" * משוררת ושמה בטין

לקוראי הניו זורנאליזם המתעורר בישראל בשנה האחרונה, לא ידוע מן הסתם על שבועון סאטירי בריטי בשם העין הפרטית. בשבועון זה ראה אור בשנות השישים, בימי שילטונו של **הרולד וילסון** כראש-הממשלה הבריטית, מדור סאטירי מתוחכם תחת השם יזמניה של גבי וילסון. מאת צמד הסופרים **ריצ'ארד אינגראם וג'וזף וולס**. מאוחר יותר ראה המדור אור בצורת ספר. בימים אלה ניתן לראות באחד מהשבועונים את המדור הישראלי ליוזמניה של הגב' וילסון, שהוא סידרת מיכתבים הממוענים אל אשת אחד משרי ממשלת ישראל, והמחנכים את הציבור במקריות הניו זורנאליזם.

אחד מידידי סיפר לי את הסיפור הבא: "לאחת מחנויות הספרים בתל-אביב נכנסה תלמידת תיכון, וביקשה את הר ספר, תהילה". המוכרת ניגשה למדף ספרי-הילמוד, והוציאה מהדורה ישנה של הסיפור, תהילה מאת **שזי ענגנון** ומסרה אותה לתלמידת-התיכון. התלמידה התכוננה כספריון בתדהמה, עילתלה בו שניה קלה, השיבה את הספריון, ואמרה: לא, התכוונתי לספר הזה. התכוונתי לספר על הסידרה, תהילה שהוקרה בשלוויי, יהי' אכן, דור דור וו, תהילה" שלו. כך עוברת התהילה מהעולם.

משורר **ביטון** קטע ל, עמוד ישר

במשך שנים רבות של פעילותו הבלתי-חדלה של המתורגמן והמשורר הכעני **אהרון אמיר**, בנושא הקשר בין ישראל ובין הלאומנות הציודנית לבגונת, לא היה ברור לאיש שטרקליני הספרות הישראלית מה מריץ את אמיר. בשבוע שעבר נמצא הפיתרון, בצורת ידיעה קצרה במדורי הכרוניקה בעיתו נוח: "שיר של משוררת ישראלית, בטין אמיר, כתוב צרפתית במקורו, נדפס כהבלטה בגליון ה-24 בינאר של העיתון הביורתי הצרפתי, לה-הרוויי, שבכעלותו של לבגנו... אין ספק כי השכלתו של נשיא לבגנו ג'מיל על השירה הישראלית, תבוא ממשוררת שאיש בישראל טרם שמע אודותיה. וכאשר לבעלה, אהרון אמיר, הרי שברור כי נהג בדרך של, האישה קודמת לגבר" גם בנושא פירסום השירה של מיספחת אמיר לבגנו. כה לחי, בח' כנענית ומתמשכת.

את האקורד האחרון בשבוע חגיגות הטלוויזיה של **ארולף הייטלר** לשילטון בגרמניה, הביא **יעקוב אחימאיר**, בכתבה בהשבוע - יזמן אירועים, שהציגה דיאלוג טלוויזיוני בין פיזמונאי הפולקלור המיוחל **אריז ביטון** לאיש גוש אמונים **בני קצובר**. דיאלוג זה, שהיה בבחינת קואליציה מחרידה, שהתמקדה בציניות של הקוננווס שהמציא שר-החוזק יצחק שמיר ("למה ארץ ישראל? - ככה?"). מיפגש מעוות זה היה בבחינת חומר תיעודי מצולם לסידרת טלוויזיה בשם עמוד העשן, אותה ייצרו, אי-פעם בעתיד, צאצאיו של **יגאל לוסין**, אחרי עבור זעם וסירוף.

למה?
מתי וק?
זה הודי חמודי הוא ילד קטן.
זר הוא הרק שם בעמק בית-שאן.
ענים לו תכלת ולאש לבגנו.
פה לו קיפק מתיך ומקשן.
שואל בלי הרף הוא: למה זה קד?
למה ולמה? כעביר הוא נקד.
הודי חמודי, הוא בן אביטל,
שאלה ראשונה את אביו שאלו

אגדת, "זה אודי חמודי ילד קטן" נסגר מעגל אחרון בעוד מיתולוגיה ישואלית

סיפרו זה של ולפלין עשוי לשמש כסדנה לכל שוחר אמנות, בהבנת כמה מערכי היסוד של האמנות. באמצעות העין המתבוננת בה, מהציורים והביאורים ניתן ללמוד על אותם ימי רנסנס מוקדם, שנותיו הגאות, נופיו, בנייתו ושאר כוחות הנעורים התרבותיים, שהביאו שחר חדש לתרבות העולם באיטליה. האמנות הקלאסית של ולפלין הוא ספר מומלץ לכל.

זמר ישראלי

סנדרסון
במשך יותר מ-10 שנים נחשב דני סנדרסון לתופעה חסרת-תקדים בזמר הישראלי, דרך להקות כוורת, גזוז ו' דודה. בימים אלה פורסם סנדרסון, בהר צאת עם עובד, אלבום שירים וציורים, תחת הכותרת דני סנדרסון - כוורת - גזוז - דודה. ** דודה, שהוא אחד מאלבומי הזמר הימים שראויאר בארץ, למרות שהוא מזכיר אלבום מסויים של שירי החיפושיות.

אלבום של סנדרסון נפתח במדור כוורת, אותה להקה סנדרסון היה אחד ממייסדיה, להקה שהביאה למהפכה בזמר

* היינריך ולפלין - האמנות הקלאית סית - מבוא לרנסנס האיטלקי; הוצאת מגנט; פירסומי הר-הצופים; 170 עמוד דים + 130 תעתיקי אמנות (כריכה קשה). ** דני סנדרסון - כוורת - גזוז - דודה; 128 עמודים; הוצאת עם עובד (כריכה קשה + פורמאט אלבומי).

הישראלי של ראשית שנות ה-70, בשירים כמו שיר המכולת: "אני זוכר אותה, / אני זוכר אותה מהמכולת, / אני זוכר אותה, / אני זוכר אותה קונה שם סולת, / והיא נתנה לי להחזיק לה / את הקרמבו, / זנב ביקשה ממני בקבו... / קום של טמפו..."

שיר אחר משירי כוורת, שנחשב לאחד מהלהיטים של מלחמת יום-הכיפורים, הוא המגפיים של ברזן ("נעלים קונים מהר, / זנבויים לא חפר, / אך מגפיים ומכנסיים / שתמיד קונים קומפלט, / קשה מאוד להשיג אותם כעת, / ננני ננני ניטרה...") הוא מוליך לשיר אחד ובלתי-יגשכח של אותה להקה, פה קבור הכלב ("...זהו עצם העניין, / לא זה עצם הכלב, / כל הכלב מת מומז, / סוף זה עצם העניין...") ושלא לשכוח את השיר המצחיקיפטריוני נתתי לה חיי ("עוד בימים הראשונים של ההיפסוריה / כשהעולם היה קיים רק בתיאוריה...") בשירים אחרים מצוי התייחסום הלשוני נוסח דני סנדרסון בפשטותה, כמו הבלדה על ארי ודצ'י, שיר המחירון ("מי צבע את הקירות / רק פעם בשנה? / מי הם תארים מאות / הנכספים בחדר? / שניה? / כמה לירות במזומן / ככל דירה...") והאיש הכי מהיר ("לא שוטר לא לתול, / לא רכבת לא מנועל / לא יצאתה להכשיל את המוכשר...")

מחזור השירים השני, משיירי להקה גזוז, נפתח בתשע בכיכר, דרך היא לא תדע ("שאני אהב אותה, / אהב אותה כל חיי..."), גובינא ("מילפנת לאמי ריקה לשמוע קצת אנגלית, / ענתה לי מנומסת אחת מרכזנית, / קולה המשגע את לבי כבש..."), ה...ציפי פרמנו

("מחולון, / שנמאס לה מלקום ולשבת, / עד שיום אחד עלתה היא על סילון / והיא טסה ליבשת המזוהבת, / עזבה את האמא והמישפחה / עזבה את הבית והמלתחה, / נפקה לקליפורניה...") וה' שיר השובבי מאוד אמא ודני ("הלכו לים / עתע פנש בלויתו, / דני קפץ על לשונו / תיכף ניבלע בתוך בטנו, / כבטן פנש נביא זקן, / פוליטיקאי חייט מוספן...") ושירים כנה עושה סחרחרות, כחול ים תיכון, הימנון ליום חול ומילים יפות ("שוב המדחום עולה, / אני לא אשתנה...").

השלישי והאחרון במחזורי השירים של סנדרסון הוא מחזור דודה, הנפתח בי לדיה הלוהטת ("רגל נילון חמורה / מצמידה אל הרושה..."), אל קטן, קטן ("אנשים ברחוב הולכים / כמניות של אלפי שרוכים..."), אבן המנדלי ("נשקה לי על פני / זורקה את אבן המנדלי") ואחד מהשיאים, הלא הוא השיר אקף כבאים ("לא יצליחו לכפות אותי...") ועוד ועוד שירים מהנהדרים שבזמר העברי. שירים, שיש בכוחם לעורר קינאה בלא מעט משוררים בעלי תארים, המנקדים על שולחנות בתיקפה בתל-אביב שירים, שעלולם לא יגיעו ולא יגיעו בלבו של איש.

שיריו של דני סנדרסון, בחלקם בשיתוף חבריו לשלוש הלהקות, הם חוויה נהדרת, המלווה ברישומים פרועים ומרתקים של אלעד דן, ירש, הירש, תרצה וזלר, ליאורה ורביץ, אבנר כץ, מירה פרידמן, איריס שיקר, אמי רוביני גר ועוד רבים אחרים, ההופכים בצירוף תווי השירים, את סיפרו של סנדרסון לחוויה מטרופה, כשיריו.